

POUČNA OKOLJSKA POT BLATA - MLAKE PRI RADOMLJAH

Saša Klemenc, profesorica razrednega pouka in diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok,
Osnovna šola Rodica

Ribnik Črnelo (Vir: Saša Klemenc)

Ribnik Črnelo (Vir: Saša Klemenc)

UVOD

Desno od ceste med Radomljami in Rovami, kjer gozd prevladuje nad gosto poseljeno in bogato pokrajino, se razprostira močvirni svet Blat in Mlak. Na območju poplavnega gozda črne jelše teče potok Rovščica.

Poučna okoljska pot je dober kilometer in pol dolga steza, ki nas od ribiške kočice ob ribniku Črnelo popelje mimo poplavnega jelševnega loga do njegove struge.

Opazimo lahko, da je voda v tesni povezavi z živim svetom in kako soustvarja njegovo podobo.

Prvošolci Osnovne šole Rodica obiščemo svet Blat in Mlak vsako pomlad.

Prvošolci Osnovne šole Rodica obiščemo svet Blat in Mlak vsako pomlad.

Lepote Blat in Mlak lahko občudujemo v njihovi lepoti skozi vse letne čase.

Pomlad spremeni poplavljen predel v cvetoče poljane zvončkov, dišeče po čemažu. Lepote Blat in Mlak se v različnih letnih časih spreminjajo. Pozimi je svet Blat in Mlak vklenjen v led. Poleti se poplavljeni predeli spremenijo v pestro gosto zelenje, polno komarjev (Bartol idr. 2012).

Območje Blat in Mlak je mokrišče. Mokrišče je območje močvirij, nizkih barij, šotišč, je naravnega ali umetnega nastanka, stalno ali občasno, s stoječo ali tekočo vodo. Mokrišča so pomembni naravni zbiralniki vode, preprečujejo po-

plave, blagodejno vplivajo na mikroklimo, čistijo vodo ...

NARAVOSLOVNA POT

Naravoslovna pot je speljana po gozdni in travnati pokrajini in je namenjena naravoslovnemu izobraževanju, spoznavanju gozdnih rastlin, živali, gozdarstva, tradicionalnih obrti in naravnih pojavov. Preden se z učenci podamo v svet Mlak in Blat, se ena izmed učiteljic odpravi na ogled naravnega terena in preveri, ali je pokrajina razmočena, kar posledično pomeni, da bodo otroci potrebovali ustrezno obutev. Otroci ob prihodu dobijo učne liste, ki jih postopoma rešujemo skupaj. Na začetku otroci uporabijo čim več svojih občutkov (vid, sluh, vonj, okus).

Borovnice (Vir: Saša Klemenc)

Jesenska vresa (Vir: Saša Klemenc)

Šotni mah (Vir: internet)

Kačji pastir (Vir: Bartol idr. 2012)

Otroci zaprejo oči in se za trenutek prepustijo tišini/hrupu v gozdu. Slišane stvari zapišejo ali narišejo na učni list. S seboj imamo ponavadi suhe borovnice, ki jih prav tako okušajo z zaprtimi očmi. Okusijo lahko tudi mlade vršičke smreke. Opažanja ponovno zapišejo. Skupaj preverimo poznavanje dreves (iglavci/listavci). Učenci na naravoslovnem dnevu spoznajo, da drevo zraste iz semena, ki je del ploda: hrast zraste iz želoda, bukev zraste iz žira. Vendar je možnost, da bo iz odpadlega ploda zraslo mogočno drevo, izredno majhna. Skupno pridemo do spoznanja, zakaj je izredno majhna možnost, da bo iz odpadlega ploda zraslo mogočno drevo majhna. Ugotovimo, da večino plodov pojedjo živali, nekateri padejo na mesta, kjer ne morejo vzkliti, na primer v vodo. Do spomladi, ko se kalitev prične, pa je še daleč. Drevo v mladosti zraste v višino in v debelino, v zreli dobi pa se le še debeli.

Na območju Blat in Mlak najdemo tudi rastline, ki imajo rade kislila tla. Tu dobro uspevajo borovnice, orlove praproti, jesenske vrese, šotni mahovi ...

ŽIVLJENJE V RIBNIKU IN OB NJEM

Pred prihodom do ribnika preberemo zgodbo, ki otroke emotivno uvede v življenje živih bitij v ribniku. Nato nadaljujemo naše raziskovanje in reševanje učnih listov po določenih spoznanjih. Živali so živele v vodi in šele nato na kopnem (kopenske/vodne živali). Nekatere so vezane na vodni in obvodni prostor le s hranjenjem in razmnoževanjem in ni nujno, da celotno življenje preživijo v tem okolju. Mednje spada kačji pastir, ki izlega svoja jajčeca v vodo. Na naravoslovnem dan vzamemo odlagalne posode in mrežice za lovljenje kačjih pastirjev, vodnih drsalcev ipd. V odlagalnih posodah imamo vedno že pripravljeno vodo. Pri lovljenju smo nežni in previdni, da ne poškodujemo ulovljenih živali. Če imamo veliko srečo, nam kdaj v mrežo zaide tudi krastačji mrest. Po opazovanju živali odnesemo nazaj v vodo ali jih spustimo v zrak/na kopno. Na obrežju lovimo živali samo učiteljice, otroci stojijo na varnem mestu. Otroci nato raziskujejo ulovljene živali in rastline, ki zaidejo v našo mrežico.

Krap (Vir: Bartol idr. 2012)

V vodi najdemo veliko vrst rib, rakov, školjk in drugih živali, ki se hranijo z drugimi živalmi ali njihovimi ostanke ter z rastlinjem (algami). V zadnjih letih je bilo v Sloveniji namerno ali nenamerno naseljenih najmanj 13 tujerodnih vrst rib ter 2 vrsti ameriške vodne želve. Otroci spoznajo, da pride zaradi tega do iztrebljanja domorodnih vrst vodnih rastlin, nevretenčarjev, rib, dvoživk, plazilcev. V večjem, spodnjem ribniku, ki se imenuje Črnelo, najdemo kar 10 tujerodnih vrst rib, razen krapa. V zgornjem ribniku najdemo le krape, saj je namenjen gojenju rib. Opazimo tudi želvo rdečevratko in tudi školjke.

Na ribniku z otroki vsako leto opazimo največ vodnih drsalcev. Vodni drsalec je žuželka, velika do 4 cm, s podolgovatim telesom in z značilno dolgimi nogami. Krila ima slabo razvita ali pa jih sploh nima. Premika se kot veslač v čolnu.

Če ne povzročamo pretiranega hrupa, lahko opazimo tudi race mlakarice in sive čaplje.

Želva rdečevratka (Vir: Bartol idr. 2012)

Vodni drsalec (Vir: Saša Klemenc)

Raca mlakarica (Vir: internet)

Siva čaplja (Vir: internet)

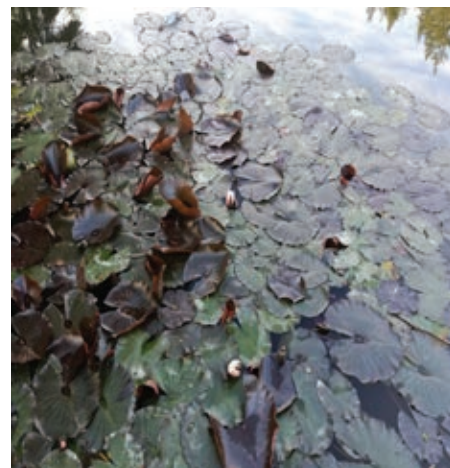
Otroci imajo priložnost videti tudi razvojni krog žab (dvoživk), seveda odvisno, v katerem letnem času obiščemo svet Blat in Mlak. Če imamo srečo, lahko vidijo mrest, paglavce, odrasle žabe.

Rumeni blatnik (Vir: Saša Klemenc)

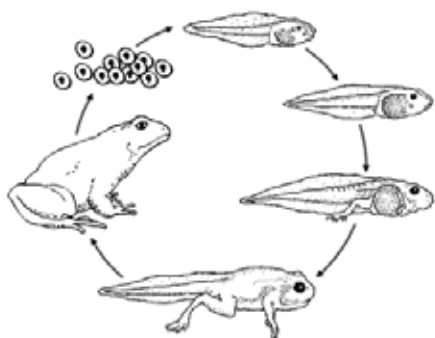

Rogoz (Vir: Saša Klemenc)

Lokvanj (Vir: Saša Klemenc)

Lokvanjem največjo težavo predstavlja pomanjkanje zraka v tleh (izpodriv vode). Nekatere rastline si zato pomagajo z votlimi stebli, skozi katera dovajajo zrak v korenine, obratno pa dovajajo listom ogljikov dioksid, ki je potreben za fotosintezo.

(Vir: Bartol idr. 2012)

ŽIVLJENJE RASTLIN OB RIBNIKU IN V NJEM

Rastline so naselile kopno pred 500 milijoni let. Vodne rastline so tiste, ki se ukoreninijo na vodnem dnu, ponavadi le do 2 m globine.

Vodna meta (Vir: Saša Klemenc)

Šaš (večino listov ima nad vodo)
(Vir: Saša Klemenc)

ZAKLJUČEK

Podajte se v neokrnjeni del narave v bližini Domžal, kjer je Občina Domžale leta 2013 odprla poučno okoljsko pot BLATA - MLAKE pri Radomljah. Tam boste našli priložnost za sprostitev, raziskovanje in spoznavanje narave.

LITERATURA

Bartol, B., in drugi (2012) *Poučna okoljska pot Blata - Mlake pri Radomljah*. Domžale: Občina Domžale.